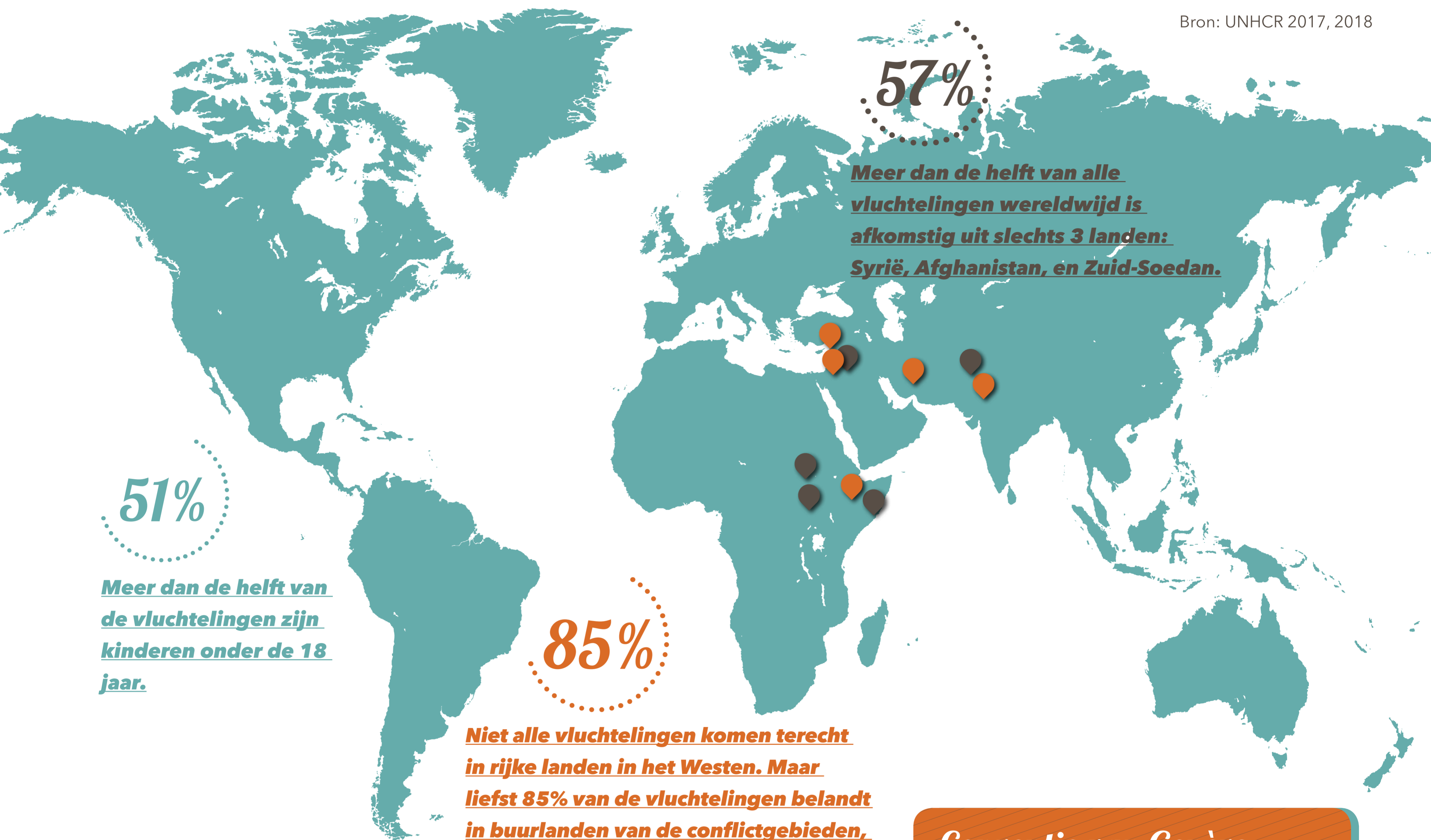

Mensen op de vlucht

Wereldwijd zijn meer dan 68 miljoen mensen op de vlucht voor oorlog, geweld of vervolging. Elke dag moeten duizenden mensen hun huis en bezittingen achterlaten omdat hun leven in gevaar is. Sommige mensen vluchten grenzen over en proberen een betere toekomst op te bouwen in een ver land, anderen zijn op de vlucht in eigen land of raken niet verder dan een vluchtelingenkamp in de regio.

Bron: UNHCR 2017, 2018

Conventie van Genève (1951)

Dit belangrijke internationale verdrag werd kort na WOII opgesteld om duidelijke regels te creëren over wie precies een vluchteling is en wie recht heeft op bescherming (asiel).

“Een vluchteling is een persoon die niet kan terugkeren naar zijn land wegens een gegronde angst voor vervolging op grond van een van de volgende redenen:

- ras
- religie
- nationaliteit
- politieke overtuiging
- lidmaatschap van een bepaalde sociale groep”

Elk land dat de Conventie van Genève ondertekende (zoals ook België) is verplicht om mensen op te vangen die internationale bescherming aanvragen op hun grondgebied en die voldoen aan een van de vijf bovenstaande criteria.

Verzoeker om internationale

bescherming (asielzoeker*) iemand die bescherming vraagt in een ander land. Dit land onderzoekt de situatie van deze persoon en kijkt of er terechte vrees is om terug te keren.

Vluchteling

iemand die een positief antwoord krijgt op zijn verzoek om internationale bescherming. De persoon mag in het land blijven en krijgt een officiële vluchtelingenstatus.

Migrant

een erg ruim begrip dat verwijst naar personen die hun land om verschillende redenen verlaten (werk/studies/economische redenen/

politieke redenen/...). Niet alle migranten zijn vluchtelingen of verzoekers om internationale bescherming.

Economische migrant

een persoon die niet vlucht voor gevaar, maar kiest om zich elders te vestigen, in een regio of land waar de vooruitzichten rooskleuriger zijn op vlak van werk, economie, ... Armoede is geen criterium in de conventie van Genève. Economische migranten krijgen dus geen vluchtelingenstatus.

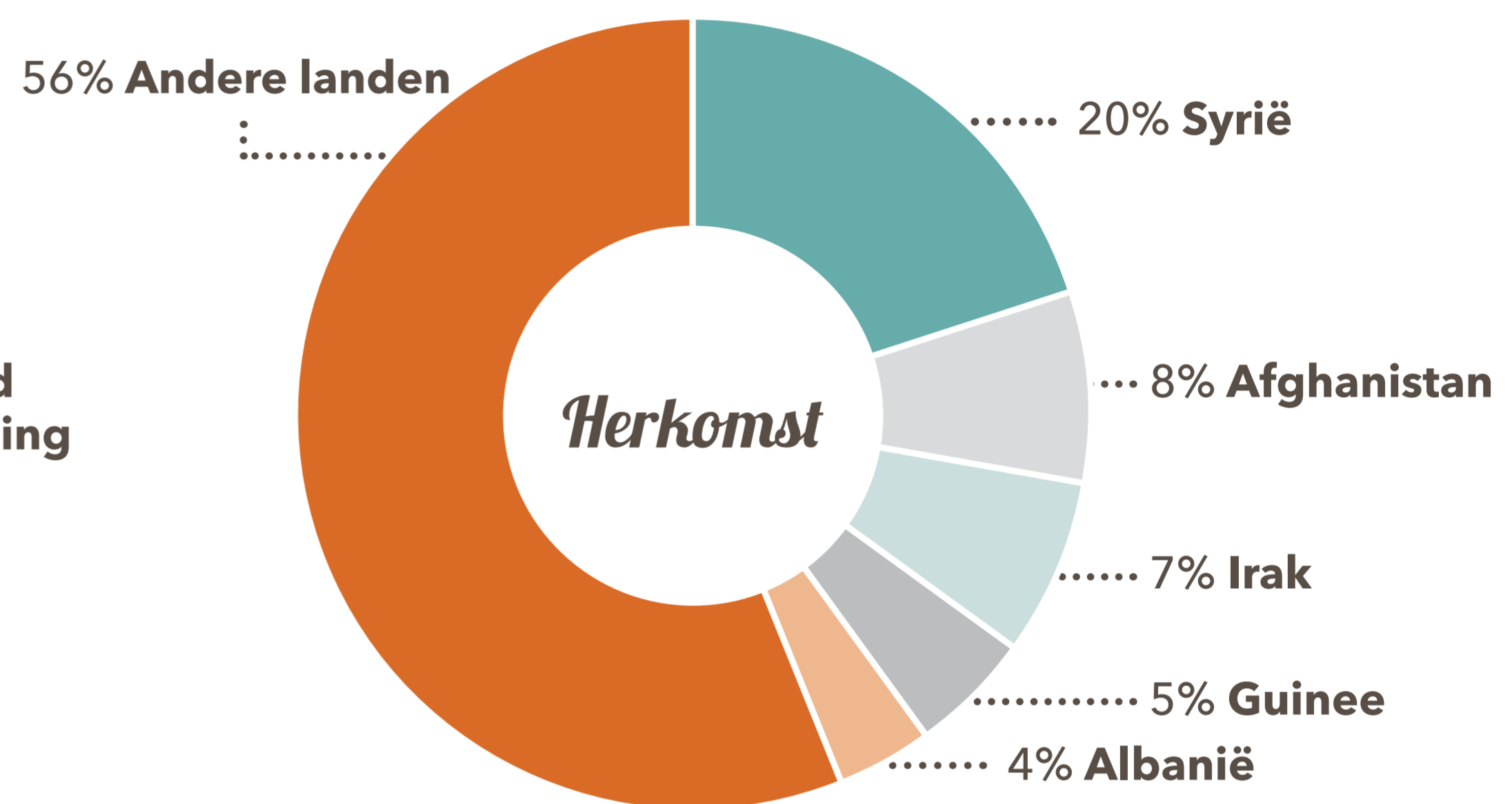
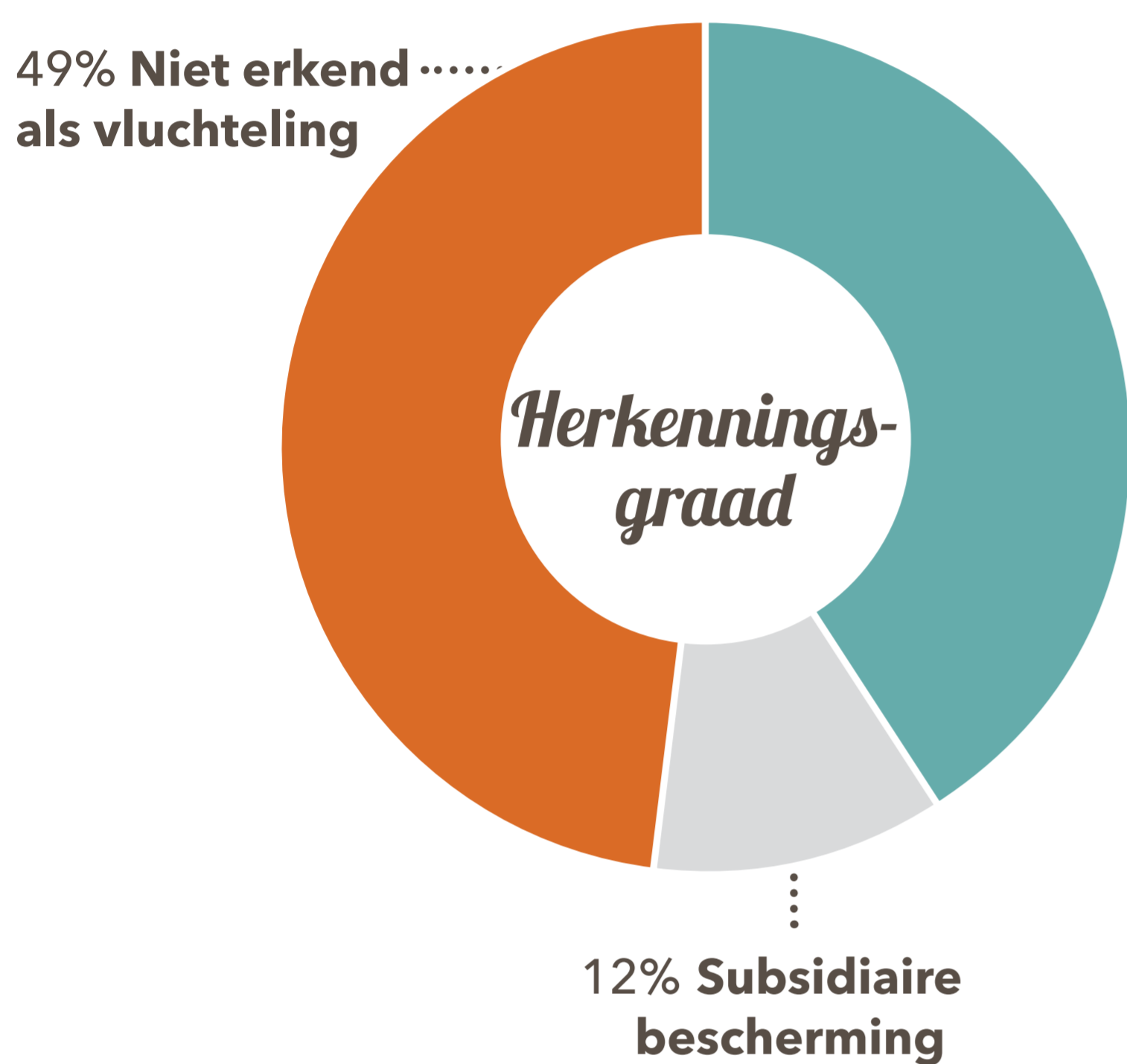
* Na een wijziging van de vreemdelingenwet en opvangwet in maart 2018 is er een nieuwe terminologie in gebruik. Voortaan spreken we in officiële communicatie niet langer over een 'asielzoeker' maar over 'verzoeker om internationale bescherming'.

België en internationale bescherming

Voor mensen op de vlucht is België een aantrekkelijke bestemming. Binnen de EU namen we in 2016 de 12de plaats in. Duitsland, Italië, Frankrijk en Griekenland vingen de meeste verzoekers om internationale bescherming op. Toch geraakt het merendeel van de vluchtelingen niet eens tot in Europa. Zij blijven vaak achter in vluchtelingenkampen in hun eigen regio. Van de personen die wel tot in België geraken, zal de helft effectief als vluchteling erkend worden of subsidiaire bescherming krijgen.

AANTAL VERZOEKERS IN 2017: 19 688

cijfers: CGVS + DVZ 2017

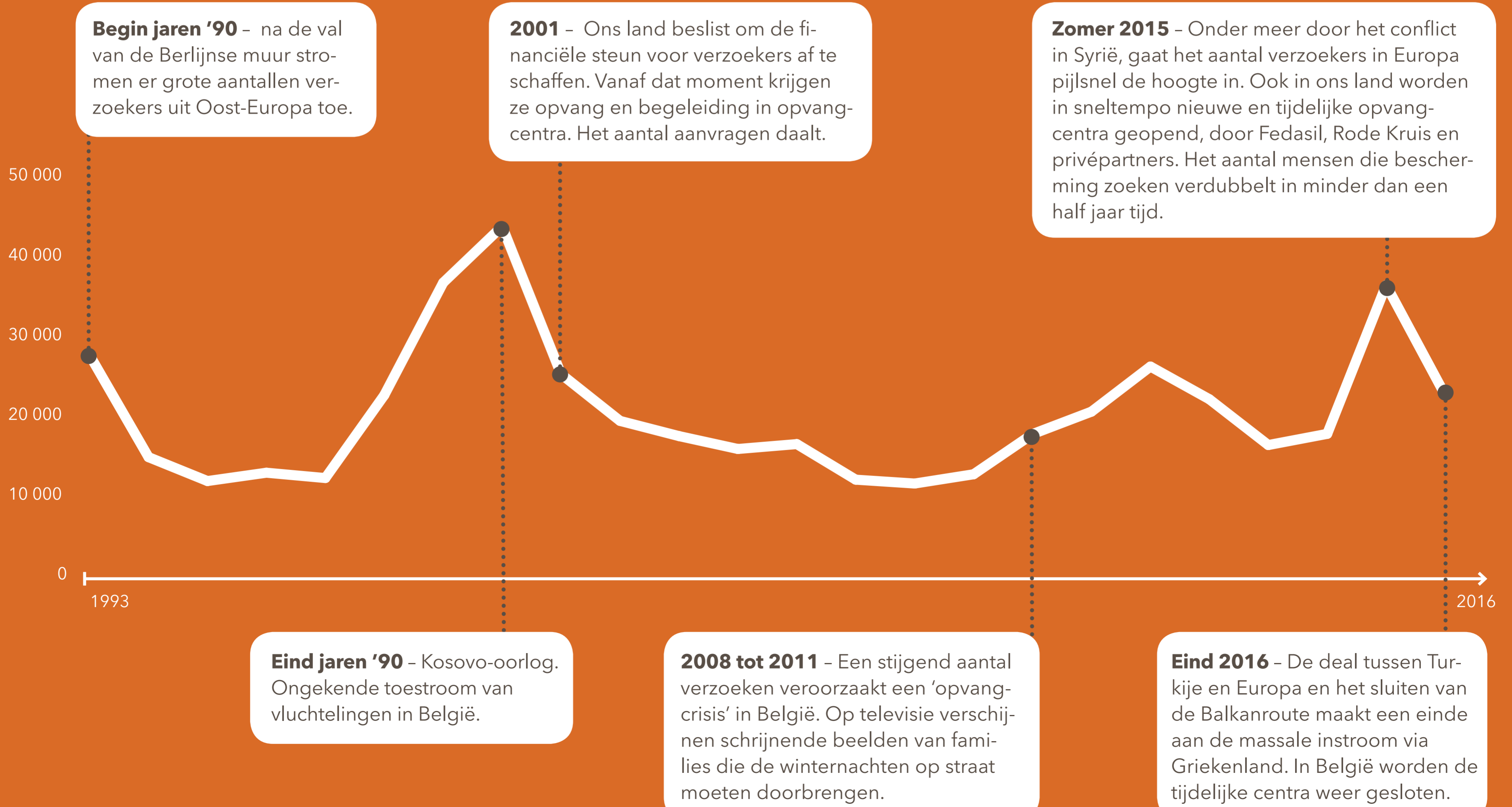

Subsidiaire bescherming

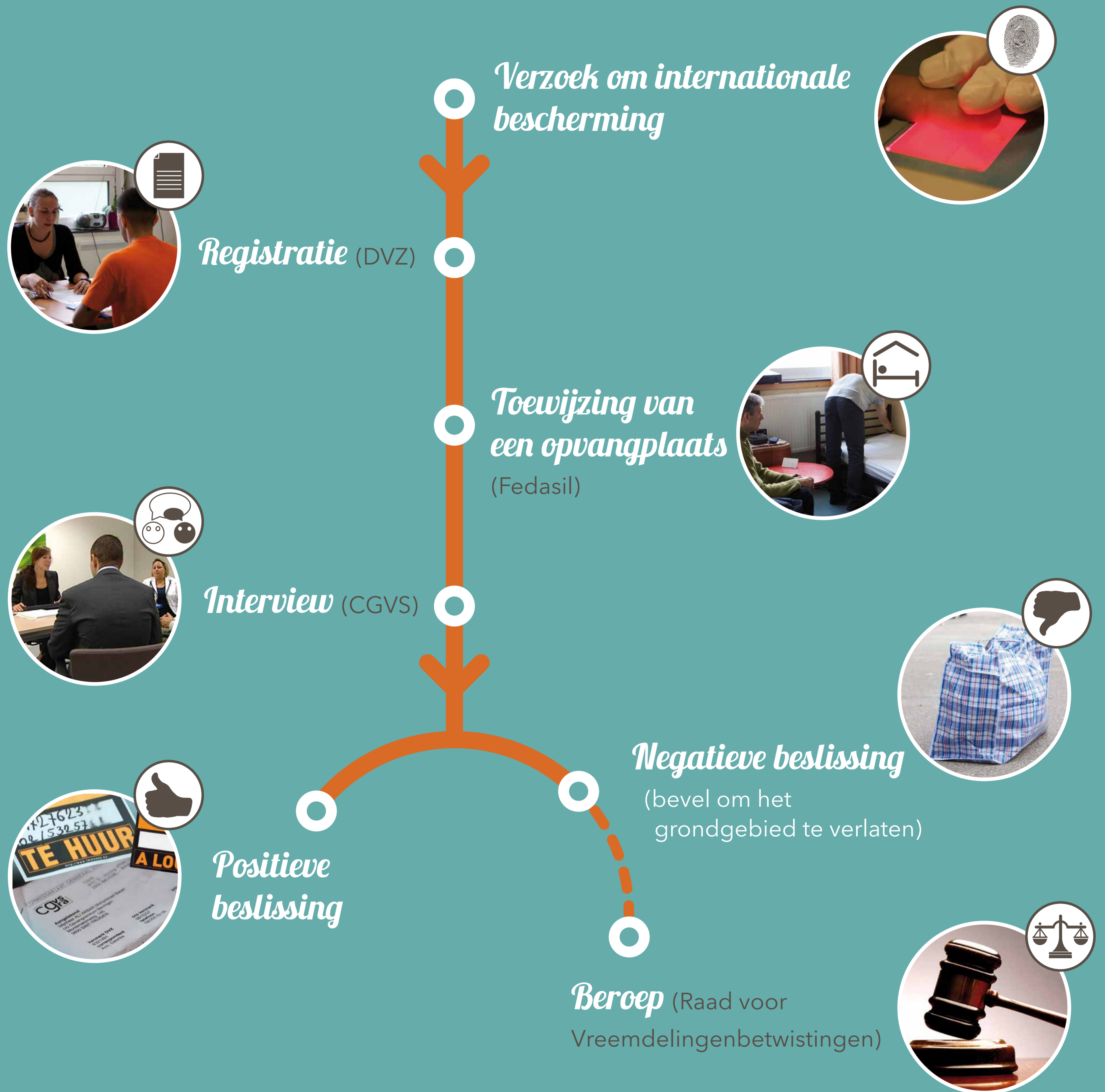
Een tijdelijke bescherming voor personen die niet als vluchteling erkend worden, maar toch een groot risico lopen als ze naar hun thuisland terugkeren (bv. foltering, geweld, doodstraf tijdens een oorlogssituatie).

HISTORISCH: PIEKEN EN DALEN

cijfers: CGVS

Procedure

De belangrijkste actoren?

Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) = REGISTRATIE

De DVZ registreert de verzoeken om internationale bescherming die personen in ons land doen. Ze kijken of alles wettelijk wel in orde is. Als een verzoeker eerder een aanvraag tot internationale bescherming in een ander Europees land deed, kan hij geen verzoek meer indienen in ons land.

Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) = ONDERZOEK

Het CGVS zoekt een antwoord op de vraag: 'Is de angst van deze persoon om terug te keren terecht, heeft hij met andere woorden recht op bescherming en krijgt hij de vluchtelingenstatus?' Dit gebeurt via een

uitgebreid onderzoek en verschillende interviews, waarin de verzoeker om internationale bescherming wordt ondervraagd over de situatie in het thuisland en de redenen om te vluchten.

Federaal Agentschap voor de opvang van asielzoekers (Fedasil) = OPVANG

Tijdens de hele duur van de procedure, heeft een verzoeker om internationale bescherming wettelijk recht op opvang. Fedasil biedt deze opvangplaats aan, samen met enkele opvangpartners. Naast opvang krijgen de personen in het opvangcentrum ook maaltijden, kleding, begeleiding, medische hulp, enz..

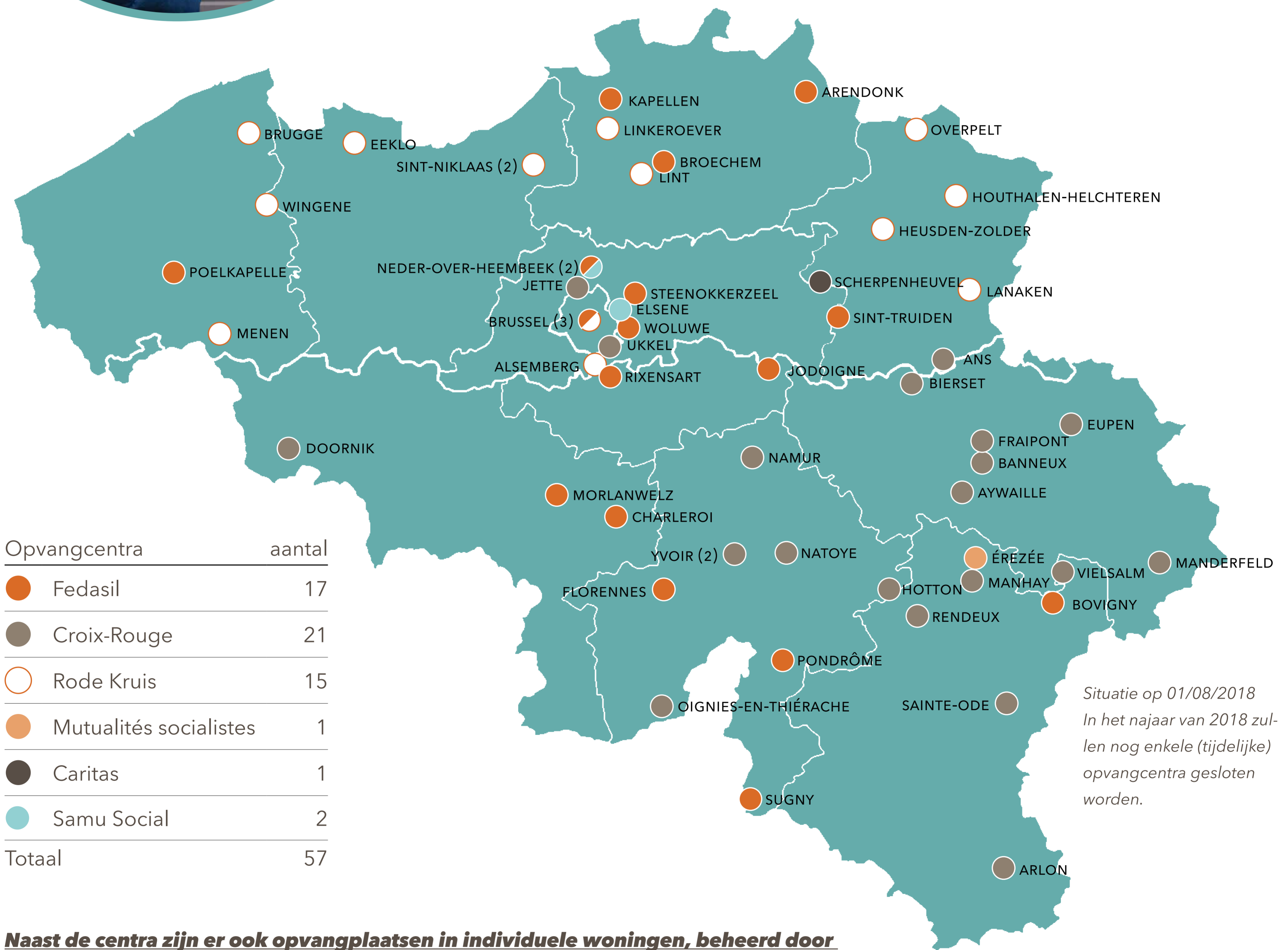
Het opvangnetwerk

Zolang mensen in de procedure voor internationale bescherming zitten, hebben ze recht op opvang. Meestal komen ze eerst terecht in een opvangcentrum. Deze worden beheerd door Fedasil, het Rode Kruis of een andere partner. Het zijn open centra: dit betekent dat de bewoners vrij in en uit het centrum mogen gaan.

De centra liggen verspreid over heel België en zien er erg verschillend uit: vaak zijn het oude kazernes, internaten of ziekenhuizen, soms zijn het recente prefabgebouwen. Sommige centra zijn klein (50 opvangplaatsen), andere groot (het Klein Kasteeltje telt meer dan 800 plaatsen).

Wanneer Fedasil nieuwkomers een opvangplaats geeft, probeert het zoveel mogelijk rekening te houden met de specifieke situatie van deze personen (gezinnen met kinderen, rolstoelgebruikers, niet-begeleide minderjarigen, jonge alleenstaande moeders...). Sommige centra zijn aangepast om een bepaalde groep beter te kunnen opvangen.

Naast de centra zijn er ook opvangplaatsen in individuele woningen, beheerd door OCMW's en ngo's. Het totale opvangnetwerk telt ongeveer 20.000 plaatsen.

Wie verblijft in de gesloten centra?

Er zijn in België ook vijf gesloten centra. Migranten die zich zonder wettige documenten op het Belgisch grondgebied bevinden, kunnen er worden opgesloten om naar hun land te worden gerepatriëerd. Verzoekers om internationale bescherming daarentegen beschikken over een wettige status en worden niet in gesloten centra geplaatst. Zij zijn vrij om te gaan en staan waar ze willen. Pas als een verzoeker een negatief antwoord heeft gekregen en weigert om het land te verlaten, riskeert hij in een gesloten centrum terecht te komen. De gesloten centra worden beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken.

Het leven in een opvangcentrum

Samenleven

In een opvangcentrum wonen tal van nationaliteiten en culturen samen onder één dak. Families, alleenstaande mannen en vrouwen, kinderen... Elke bewoner hier heeft zijn eigen verhaal, zijn eigen traject en zijn eigen redenen waarom hij zijn land heeft verlaten. Toch moet iedereen in een opvangcentrum samenleven. Daarom heeft elk centrum een huishoudelijk reglement dat voor alle bewoners geldt. Zo worden klachten over lawaai, overlast en ruzies zoveel mogelijk vermeden.

Bed, Bad, Brood, en begeleiding

In een opvangcentrum ontvangen verzoekers om internationale bescherming onderdak, voedsel en kledij. We spreken ook wel van 'Bed-Bad-Brood'. Daarnaast zijn er maatschappelijke werkers die hen helpen met hun dossier, en krijgen ze medische en juridische begeleiding.

Wat schaft de pot?

Drie keer per dag kunnen de bewoners eten in de refter van het centrum. Er wordt rekening gehouden met vegetariërs of met mensen die geen varkensvlees eten. Helaas is het niet mogelijk om iedereen volgens zijn smaak te bedienen! Sommige bewoners hebben gelukkig een klein keukentje of een groepskeuken waarin ze zelf kunnen koken. Met maaltijdcheques kopen ze voeding in de winkels in de buurt.

Kleding

Voor kleding zijn de opvangcentra aangewezen op giften van buurtbewoners of bedrijven. Deze tweedehands kledij wordt gesorteerd en komt in de 'vestiaire' van het centrum terecht. De bewoners kunnen hier (gratis) volgens een beurtrol of puntensysteem kleren komen kiezen. Soms is er wel eens een tekort aan hippe kleding voor jongeren, of schoenen voor mannen.

Zakgeld

Verzoekers krijgen geen financiële steun. Wel krijgen ze elke week een klein bedrag zakgeld, zodat ze ook iets voor zichzelf kunnen kopen. Als ze willen kunnen de bewoners van opvangcentra ook klusjes opknappen, zoals poetsen of helpen in de keuken. Zo kunnen ze een extra centje bijverdienen.

Naar de dokter

In elk opvangcentrum is er een medische dienst. De bewoners kunnen er terecht tijdens het spreekuur van de dokter. Nieuwe bewoners gaan er langs voor een medische controle. Indien nodig stuurt de dokter een bewoner door naar een externe specialist (tandarts, oogarts, kinesist...). Bewoners met psychologische problemen worden doorverwezen naar een gespecialiseerde externe dienst.

Verveling

Een verzoek om internationale bescherming duurt al snel enkele maanden. Het leven in een opvangcentrum bestaat voor een groot deel uit 'wachten'. Dit kan al snel leiden tot verveling. Het centrum organiseert echter tal van activiteiten en workshops waaraan de bewoners kunnen deelnemen. Vaak kunnen zij zich ook inschrijven voor sportactiviteiten in de gemeente.

School

Kinderen in het opvangcentrum zijn net zoals andere kinderen in België leerplichtig. Alle kinderen gaan dus naar een school in de buurt. Soms volgen ze eerst een tijd onderwijs in een onthaalklas voor nieuwkomers, waar ze intensieve lessen Nederlands krijgen, voor ze naar een gewone klas kunnen. 's Avonds helpen begeleiders of vrijwilligers de kinderen met hun huiswerk.

Verstaan we elkaar?

In een centrum wonen mensen van tientallen verschillende nationaliteiten. De vreemde talen vliegen je om de oren. Ook al volgen veel verzoekers Nederlandse les, het blijft soms moeilijk om elkaar goed te begrijpen. Gelukkig kunnen bewoners helpen vertalen en er zijn ook een aantal collega's die wat vreemde talen spreken. Indien nodig doen we een beroep op sociale vertaaldiensten en tolken.

Niet-begeleide minderjarigen

Heel wat jonge verzoekers om internationale bescherming komen in België toe zonder ouders of familie. Soms hebben ze een zware en lange vluchttocht achter de rug en veel van deze niet-begeleide minderjarigen hebben al heel wat meegemaakt in hun jonge leven.

Niet-begeleide minderjarigen zijn een kwetsbare doelgroep en krijgen daarom speciale begeleiding. De jongeren krijgen een voogd toegewezen, die hen tijdens hun verblijf hier helpt met administratie, procedures en allerlei andere zaken. Verder doen de begeleiders in het centrum hun best om de jongeren een zo 'normaal' mogelijk leven te geven, met het centrum als een nieuwe tijdelijke thuis.

De dag van de jongeren ziet er ongeveer als volgt uit: opstaan, school, huiswerk, ontspanning, slapen... Dat lijkt in grote mate misschien op jouw leven? Toch zijn er heel wat verschillen!

“Als ik met mijn vrienden van school op stap ga, vragen ze me wel eens of ik blijf slapen. Op die momenten mis ik soms mijn leven van vroeger, toen mijn vriendinnen ook bij mij bleven logeren. Nu ik in een centrum woon, kan dat niet meer.”

(Alexandra, 17 jaar, DR Congo)

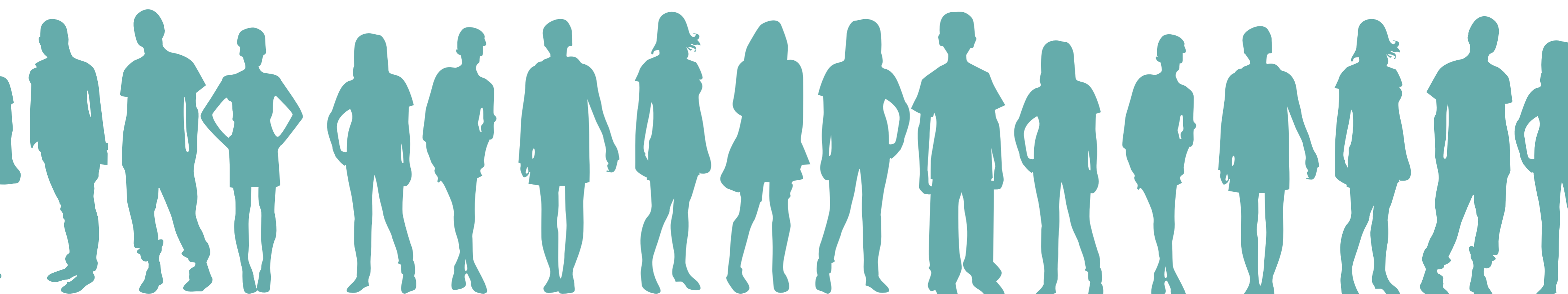
“Het is niet altijd makkelijk om samen te leven met zoveel mensen. Er is 's nachts veel lawaai op de kamers. En ook als ik moet studeren, is het moeilijk om me te concentreren.”

(Yousef, 16 jaar, Afghanistan)

“Er is een computerlokaal in het opvangcentrum, maar we moeten het delen met alle bewoners. Dat is soms wel lastig, zowel om contact te houden met mijn familie, als wanneer ik mijn huiswerk moet maken.” (Belayneh, 17 jaar, Ethiopië)

“Ik wil Nederlands leren en daarna verder studeren om fotoreporter te worden. Ik wil samen met mijn broer in een huisje gaan wonen. Terugkeren naar Rusland zie ik niet zitten, er is daar geen toekomst voor mij.” (Alina, 15 jaar, Rusland)

“Ik had nooit gedacht dat ik op een dag niet meer in Syrië zou wonen. Het leven was er tot enkele jaren geleden perfect: ik ging naar school, had veel vrienden, ik winkelde graag of ging iets leuk doen met mijn familie. Maar vandaag is de situatie er vreselijk. Alles is kapot, en waar moet je dan heen?” (Karima, 16 jaar, Syrië)

Wat na de beslissing?

Na een aantal maanden krijgen de meeste verzoekers om internationale bescherming een antwoord of zij al dan niet in België mogen blijven. Ze ontvangen een brief met daarin de beslissing, en die kan positief of negatief zijn.

Positief

De verzoeker krijgt de vluchtelingenstatus of een tijdelijke bescherming, en dus een verblijfsvergunning zodat hij in België mag wonen. Hij kan nog een korte tijd in het centrum blijven maar moet nu zelf op zoek naar een huis, een baan, enz.

Negatief

De verzoeker wordt niet erkend als vluchteling en ontvangt van de Dienst Vreemdelingenzaken een 'bevel om het grondgebied te verlaten'. Hij krijgt nog een aantal dagen om zijn terugkeer praktisch voor te bereiden.

Als een persoon geen gehoor geeft aan het bevel om het grondgebied te verlaten, verblijft hij illegaal in ons land. Vanaf dat moment riskeert hij in een gesloten centrum terecht te komen en gedwongen te worden teruggestuurd naar zijn thuisland.

Er zijn ook nog andere mogelijkheden:

- Als de verzoeker niet akkoord gaat met de beslissing, kan hij een **beroep** aantekenen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. Misschien zijn er nieuwe elementen in zijn onderzoek, of wordt er na nieuw overleg anders beslist over zijn dossier.
- **Vrijwillige terugkeer:** Alle migranten - of zij nu wettig in België zijn of niet - kunnen op elk moment vrijwillig terugkeren naar hun land. Maar vaak hebben ze daarvoor de middelen niet. Daarom helpt België deze mensen om vrijwillig terug te keren naar het thuisland. Ze krijgen een vliegticket en begeleiding. Sommige van hen kunnen zelfs extra steun krijgen om hun huis terug op te bouwen, een bedrijfje op te starten, een opleiding te volgen, of materiaal aan te kopen.